

Årsberetning 2016 for RASMUSSENGRUPPEN AS

RASMUSSENGRUPPEN AS er morselskap i konsernet Rasmussengruppen. Oversikt over selskapsstrukturen pr. årsberetningens dato for RASMUSSENGRUPPEN AS med datterselskap og tilknyttede selskap fremgår av de to siste sider i denne trykksak.

Konsernets virksomhet er pr. årsberetningens dato organisert i tre forretningsområder; finansielle investeringer, eiendom og eiendomsutvikling samt shipping/offshore.

RASMUSSENGRUPPEN AS' egen virksomhet drives fra Kristiansand og Oslo. Selskapets forretningskontor er i Kristiansand.

RESULTAT OG REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

For Rasmussengruppen ble resultat før skatt i 2016 kr. 647 millioner (2015: kr. 1.220 millioner). Totalresultatet for 2016 utgjorde kr. 565 millioner (kr. 1.128 millioner).

Konsernets egenkapital utgjorde kr. 12.070 millioner pr. 31.12.2016 (kr. 11.650 millioner). Konsernets bokførte egenkapital tilsvarer 82,9% av totalbalansen pr. 31.12.2016 (87,7%). Gjeld til kredittinstitusjoner i konsernet er i sin helhet knyttet til eiendomsvirksomheten i AVANTOR AS med datterselskap.

For morselskapet RASMUSSENGRUPPEN AS ble resultat før skatt i 2016 kr. 335 millioner (kr. 840 millioner). Totalresultatet utgjorde kr. 270 millioner (kr. 783 millioner).

Egenkapitalen i morselskapet RASMUSSENGRUPPEN AS utgjorde kr. 10.851 millioner pr. 31.12.2016 (kr. 10.711 millioner).

Forretningsområder

Finansielle investeringer

Rasmussengruppen sine finansielle investeringer drives gjennom morselskapet RASMUSSENGRUPPEN AS samt de heleide datterselskapene PORTIA AS, VIOLA AS og CRESSIDA AS. Aksjeinvesteringene i Dampskibsselskabet NORDEN A/S og Shearwater GeoServices AS sorterer under forretningsområdet Shipping/Offshore.

Konsernet investerer globalt, men har gjennom 2016 hatt hovedfokus på enkelte større investeringer i Norge, samt aksjer eksponert mot amerikanske konsumenter. Investeringsbeslutningene er basert på selskapsanalyse utført av interne ressurser hvor det settes kursmål for det enkelte selskap.

Rasmussengruppen sin finansielle investeringsvirksomhet (inkl. plassering i aksjefond) fikk i 2016 et resultat før skattekostnad på kr. 595 millioner (kr. 927 millioner). De største positive resultatbidragene var kr. 186 millioner fra AINMT AS, kr. 60 millioner fra Nordic Nanovector ASA og kr. 53 millioner i Comcast Corporation. Det var ingen investeringer som ga vesentlig negativt resultatbidrag i 2016. Valutaterminer hadde et positivt resultatbidrag på kr. 88 millioner.

Konsernets balanseførte verdi av finansielle investeringer utgjorde kr. 4.526 millioner pr. 31.12.2016 (kr. 3.439 millioner) og var fordelt som følger:

Børsnoterte aksjer i Norge	kr.	849 millioner
Børsnoterte aksjer i USA	"	1.334 millioner
Børsnoterte aksjer i andre land	"	125 millioner
Unoterte aksjer	"	1.396 millioner
Fond gjennom Arctic Fund Management AS	"	468 millioner
Konvertibelt lån til AINMT AS	"	354 millioner
Balanseført verdi pr. 31.12.2016	kr.	4.526 millioner

De største enkeltinvesteringene for konsernet pr. 31.12.2016 var AINMT AS med kr. 1.006 millioner, B2Holding ASA med kr. 710 millioner og AutoZone Inc. med kr. 296 millioner.

Forretningsområdet investerte netto kr. 252 millioner i 2016 (eksl. mottatt utbytte på kr. 22 millioner). De største investeringene var AINMT AS med kr. 332 millioner, CVS Health Corporation med kr. 254 millioner og Kolonial.no AS med kr. 150 millioner. I tillegg ble det overført kr. 300 millioner fra Arctic Global Equities til Arctic Aurora LifeScience, begge fond forvaltet av Arctic Fund Management AS. De største salgene var Ross Stores, Inc. med kr. 238 millioner og et nedsalg i B2Holding ASA på kr. 178 millioner i forbindelse med børsnoteringen av selskapet.

De viktigste risikofaktorene for finansielle investeringer er et høyt priset amerikansk aksjemarked, høyt investerings- og gjelds nivå i Kina, stigende rente, utviklingen i oljepris samt økende politisk usikkerhet. Den selskapsespesifikke risikoen i enkeltaksjer er redusert gjennom en diversifisert investeringsportefølje.

Eiendom og eiendomsutvikling

Eiendomsvirksomheten skjer i hovedsak gjennom RASMUSSENGRUPPEN AS sitt heleide datterselskap AVANTOR AS som har sitt hovedkontor i Nydalen i Oslo, hvor også Avantor-konsernet har sin hovedvirksomhet.

Avantor-konsernets eiendomsportefølje utgjorde pr. 31.12.2016 ca. 231 000 kvadratmeter BTA med en årlig leieverdi på NOK 390 millioner. Verdiledigheten var 4,5% og gjennomsnittlig gjenværende leietid var 7,6 år. Kundeporteføljen har høy kvalitet, med leietakere spredt på flere bransjer.

Avantor har bygget, eier og driver Nydalen Energi AS. Anlegget leverer varme og kjøling til omlag 295 000 kvadratmeter bygningsmasse, syd i Nydalen. Nydalen Energi benytter jordbrønner med varmepumpeteknologi samt pellets og gass for å ta spisslast. Dette reduserer behovet for tilført energi til denne del av Nydalen med ca. 60 % og bidrar således til en betydelig reduksjon av belastningen på miljøet.

Avantor drifter sin egen eiendomsportefølje i Nydalen. Selskapet forvalter også offentlig og privat infrastruktur i Nydalen på vegne av Nydalen Gårdeierforening.

Avantor-konsernets utviklingsportefølje inkluderer om lag 25 000 kvm næringsareal under produksjon og et regulert utviklingspotensial på ca. 80 000 kvadratmeter BRA, i Nydalen. Videre har konsernet to utviklingstomter i Tønsberg og en i Kristiansand. Masterplanen Nydalen+, som er utarbeidet av Avantor, tar opp temaer som er en del av Oslo kommunes strategi for byen frem mot 2030; en trygg, smart og grønn by. Planen viser et betydelig potensial for ytterligere utbygging i området. Avantor bygger videre på denne i sitt utviklingsarbeid i Nydalen.

I nye reguleringsprosjekter som er igangsatt er det særlig fokus på bærekraftig byutvikling. I to av prosjektene er det inngått samarbeidsavtale med FutureBuilt.

Gjennom målbevisst og systematisk arbeid har Avantor ikke bare vært med på å skape en ny bydel, men også en merkevare. Nydalen er blitt et attraktivt område for næringsvirksomhet, som bosted og sentrum i bydelen Nordre Aker som har nesten 50.000 innbyggere.

Ved utgangen av 2016 hadde Avantor-konsernet en totalbalanse på kr. 4.652 millioner (kr. 4.845 millioner). Bokført egenkapital utgjorde kr. 2.476 millioner (kr. 2.325 millioner) og samlet rentebærende gjeld utgjorde kr. 1.793 millioner. Avantor-konsernet hadde pr. 31.12.2016 tilgjengelig likviditet via en ubenyttet kredittamme på kr. 487 millioner samt vesentlige verdier i ikke-pantsatte eiendommer.

Kapitalsituasjonen gjør Avantor-konsernet godt rustet for ytterligere utvikling i Nydalen og i nye områder.

Rasmussengruppens resultat før skattekostnad fra eiendomsvirksomheten utgjorde for 2016 kr. 161 millioner (kr. 304 millioner). Rasmussengruppens samlede bokførte verdi av eiendommer utgjør kr. 4.882 millioner (kr. 5.109 millioner).

I årsberetningen for AVANTOR AS er det nærmere redegjort for risiko knyttet til byggevirksomhet ved eiendomsutvikling, så som rivnings- og gravearbeider, håndtering av eventuelle forurensede masser, samt større terrengarbeider. Eiendomsvirksomheten er eksponert for kommersiell risiko (markedsrisiko og utleierisiko), prosjektrisiko, finansiell risiko, reguleringsrisiko og ulykkesrisiko, og det er etablert rutiner for håndtering av dette. Det vesentlige av Avantor-konsernets lånegjeld er rentesikret.

Shipping/Offshore

RASMUSSENGRUPPEN AS eier 11,5% av aksjene i det danske børsnoterte rederiet, Dampskibsselskabet NORDEN A/S. Dette rederiet er et av Nordens største og driver innen bulk- og produkttankfart, og opererte ved årsskiftet 236 skip hvorav 38 skip var egneide. Av den totale flåte var 199 tørrlastskip og 37 tankskip. Rederiet fikk i 2016 et resultat før skatt på + USD 45,6 millioner (+ USD 285 millioner).

Av rederiets totale fraktkapasitet i 2017 innenfor bulk og produkttank var ved inngangen av året hhv. 84% og 21% dekket gjennom inngåtte fraktavtaler. Den viktigste risikofaktoren for Norden er det høye investeringsnivået i Kina. En svakere investeringsvekst enn ventet vil trolig gi negativ utvikling i fraktrater innen tørrbulk.

RASMUSSENGRUPPEN AS og GC Rieber Shipping ASA er 50/50 eiere av aksjene i det norske seismikk-selskapet Shearwater GeoServices AS som ble etablert i 2016. Shearwater har hovedkontor i Bergen og er en global leverandør av marine geofysiske tjenester, hovedsakelig innsamling og prosessering av seismikkdata, til olje-/gass- og multiklientselskaper. Investeringen ble gjort i desember 2016 ved at RASMUSSENGRUPPEN AS investerte USD 45 millioner i kontanter mens GC Rieber Shipping ASA la inn sine fire seismiske fartøyer; "Polar Empress", "Polar Duke", "Polar Duchess", "Polar Marquis" sammen med en tilhørende lånefasilitet på USD 198,5 millioner samt USD 15 millioner i kontanter.

Seismikkmarkedet er fortsatt utfordrende med stor konkurranse og prispress. Den viktigste risikofaktoren for Shearwater er utviklingen i oljepris. En fallende oljepris vil trolig gi fortsatt fall i oljeinvesteringene offshore og dermed et fortsatt svakt seismikkmarked.

Rasmussengruppens bokførte verdi av Shipping/Offshore var pr. 31.12.2016 kr. 1.042 millioner (kr. 766 millioner). Aksjene i Norden er regnskapsført til markedsverdi på kr. 658 millioner og i 2016 er resultatført et urealisert verditap på kr. 109 millioner (+ kr. 11 millioner). Aksjene i Shearwater er regnskapsført til kostpris på kr. 384 millioner. Ingen av selskapene betalte utbytte i 2016.

Bankbeholdning

Rasmussengruppen hadde en samlet bankbeholdning på kr. 3.942 millioner pr. 31.12.2016 (kr. 3.504 millioner). Konsernets bokførte totalbalanse utgjør pr. 31.12.2016 kr. 14.568 millioner (kr. 13.278 millioner). Kontantbeholdningen gir konsernet betydelig løfteevne til å foreta nye investeringer.

RISIKO

Forretningsmessig virksomhet innebærer en avveining mellom forventet avkastning og risiko. Det er derfor ikke et mål for konsernet å minimere den samlede risiko konsernet påtar seg. Konsernet er imidlertid opptatt av en bevisst risikostyring og har etablert rutiner for håndtering av de risikotyper konsernet er eksponert for, for å sikre at den samlede risiko konsernet påtar seg står i forhold til konsernets risikobærende evne. Sentralt i denne sammenheng for konsernet er å sørge for en diversifisert investeringsportefølje samt at morselskapet RASMUSSENGRUPPEN AS ikke har noen lånegjeld.

Det er normalt ikke ønskelig med valutaeksponering og konsernet vil derfor vanligvis sikre seg mot

valutasvingninger ved kjøp av verdipapirer notert i annen valuta enn norske kroner.

ANSATTE

I Rasmussengruppen var det 51 ansatte, tilsvarende 49 årsverk. Av de ansatte i konsernet er 15 kvinner og 36 menn. Det var ved årsskiftet 4 ansatte (menn) i RASMUSSENGRUPPEN AS, tilsvarende 4 årsverk. Selskapet kjøper diverse administrative tjenester fra POLYSERVICES AS.

De lønnsmessige forskjeller som eksisterer er basert på ansvar, kompetanse, grundighet og arbeidsinnsats. Ved rekruttering til nye stillinger søkes hensyntatt at det finnes både kvalifiserte kvinner og menn som aktuelle kandidater, og det gis like muligheter uavhengig av etnisitet, hudfarge og livssyn.

HELSE, MILJØ, SIKKERHET, M.M.

Det har i 2016 kun vært registrert helt ubetydelig sykefravær i RASMUSSENGRUPPEN AS. Sykefraværet i konsernet for 2016 var 3,5%. Arbeidsmiljøet i konsernet anses som godt. Miljøet er preget av motiverte medarbeidere som yter en meget god innsats.

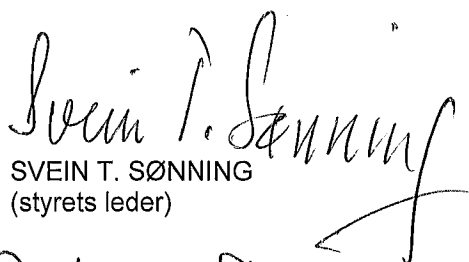
Generelt for Rasmussengruppen legges det vekt på at alle offentlige miljøkrav etterleves. Selskapets egen virksomhet medfører ikke påvirkning på det ytre miljø. For RASMUSSENGRUPPEN AS sine datterselskap vises til det enkelte selskaps årsberetning.

Det har ikke blitt iverksatt særskilte forsknings- og utviklingsaktiviteter.

***

Regnskapet for RASMUSSENGRUPPEN AS og for konsernet Rasmussengruppen er avlagt under forutsetning om fortsatt drift - og forutsetningene for dette er til stede.

Kristiansand, den 15. mai 2017

SVEIN T. SØNNING
(styrets leder)

DAG RASMUSSEN
(styremedlem og daglig leder)

STEIN VIDAR HÅLAND
(møtende varamedlem)

BIRGER FJELDSKAAR
(møtende varamedlem)

RASMUSSENGRUPPEN AS

Konsernresultatregnskap for 2016

	Note	2016 kroner (IFRS)	2015 kroner (IFRS)
<i>DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER</i>			
Leieinntekter faste eiendommer		341.645.200	340.221.342
Gevinst ved salg faste eiendommer		75.118.328	256.774.000
Aksjeutbytter omløpsaksjer		22.493.860	54.022.642
Øvrige driftsinntekter		57.034.159	51.467.132
Resultat salg verdipapirer		345.095.611	655.588.228
Andel resultat tilknyttede selskap	1	3.780.000	4.031.500
Verdiregulering aksjer i Dampskibsselskabet NORDEN A/S	2	+ 108.519.732	+ 11.071.224
Verdiregulering øvrige verdipapirer	3	139.085.479	247.081.511
Lønnskostnader o.l. (inkl. sosiale kostnader)	4	+ 67.620.929	+ 68.697.296
Øvrige driftskostnader (inkl. revisjonsgodtgjørelse)	4	+ 100.972.987	+ 185.425.706
Ordinære avskrivninger	5	+ 98.991.417	+ 97.858.350
Nedskrivning fast eiendom	5	+ 19.517.000	0
DRIFTSRESULTAT		<u>588.630.572</u>	<u>1.246.133.779</u>
<i>FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER</i>			
Renteinntekter		66.558.287	52.420.921
Valutakursgevinst/-tap		66.902.987	+ 34.649.437
Rente- og andre finanskostnader		+ 74.616.112	+ 43.987.058
NETTO FINANSINNTEKTER/-KOSTNADER		<u>58.845.162</u>	<u>+ 26.215.574</u>
RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD	6	647.475.734	1.219.918.205
<i>SKATTEKOSTNAD</i>			
Skattekostnad	7	+ 82.413.435	+ 91.556.752
ÅRSRESULTAT FØR ØVRIGE RESULTATELEMENTER.....		<u>565.062.299</u>	<u>1.128.361.453</u>
Netto øvrige resultatelementer.....		<u>0</u>	<u>0</u>
TOTALRESULTAT.....		<u><u>565.062.299</u></u>	<u><u>1.128.361.453</u></u>
Tilordnet:			
Aksjeeierne i RASMUSSENGRUPPEN AS	8	<u><u>565.062.299</u></u>	<u><u>1.128.361.453</u></u>

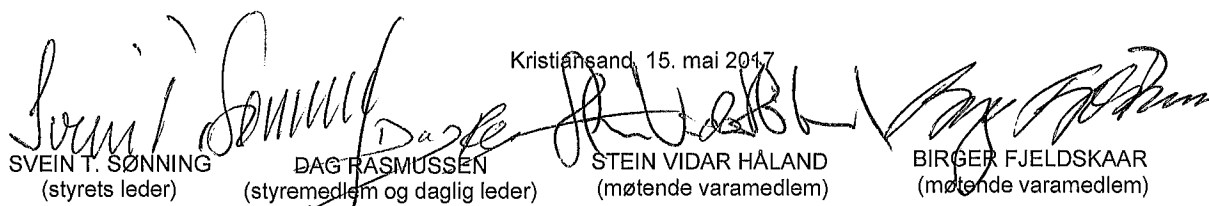
RASMUSSENGRUPPEN AS

Konsernbalanse pr. 31. desember 2016

	Note	2016 kroner (IFRS)	2015 kroner (IFRS)
EIENDELER			
<u>Anleggsmidler</u>			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Investerings eiendommer (inkl. tomter), anlegg under utførelse m.v.	5	4.827.560.000	5.051.147.500
Øvrige faste eiendommer (inkl. tomter)	5	54.106.173	58.186.833
Øvrige driftsmidler	5	15.236.295	11.486.049
		<u>4.896.902.468</u>	<u>5.120.820.382</u>
<i>Finansielle driftsmidler</i>			
Aksjer i tilknyttede selskap	1	398.426.047	10.248.292
Konvertibelt lån	3	353.547.205	344.866.579
Øvrige langsiktige fordringer		6.496.200	4.888.200
		<u>758.469.452</u>	<u>360.003.071</u>
Sum anleggsmidler		<u>5.655.371.920</u>	<u>5.480.823.453</u>
<u>Omløpsmidler</u>			
<i>Fordringer</i>			
Kortsiktige fordringer		141.060.585	87.484.919
<i>Investeringer</i>			
Aksjer i Dampskibsselskabet NORDEN A/S	2	657.659.978	766.179.710
Øvrige omløpsaksjer m.v.	3	4.171.828.557	3.438.950.696
		<u>4.829.488.535</u>	<u>4.205.130.406</u>
<i>Bankinnskudd o.l.</i>			
Bankinnskudd		3.942.482.810	3.504.225.135
Sum omløpsmidler		<u>8.913.031.930</u>	<u>7.796.840.460</u>
SUM EIENDELER		<u>14.568.403.850</u>	<u>13.277.663.913</u>
EGENKAPITAL OG GJELD			
<u>Egenkapital</u>			
Innskutt egenkapital:			
Aksjekapital (95.155.200 aksjer à kr. 11,50)		1.094.284.800	1.094.284.800
Overkurs		98.485.632	98.485.632
Opptjent egenkapital:			
Annen egenkapital		10.877.615.304	10.457.199.077
Sum egenkapital	8	<u>12.070.385.736</u>	<u>11.649.969.509</u>
<u>Avsetninger for forpliktelser</u>			
Utsatt skatt	7	245.331.427	225.030.580
Sum avsetninger for forpliktelser		<u>245.331.427</u>	<u>225.030.580</u>
<u>Langsiktig gjeld</u>			
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	1.780.000.000	0
Sum langsiktig gjeld		<u>1.780.000.000</u>	<u>0</u>
<u>Kortsiktig gjeld</u>			
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	13.333.000	1.055.000.000
Leverandørgjeld		120.162.532	73.901.902
Betalbar skatt for regnskapsåret	7	77.312.238	91.356.014
Skyldige offentlige avgifter		13.468.632	10.888.680
Avsatt til utbetaling som utbytte til aksjeeierne		129.411.072	78.027.264
Øvrig kortsiktig gjeld		118.999.212	93.489.963
Sum kortsiktig gjeld		<u>472.686.686</u>	<u>1.402.663.823</u>
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	10	<u>14.568.403.850</u>	<u>13.277.663.913</u>

De etterfølgende noter inngår som en del av regnskapet.

Kristiansand, 15. mai 2017

SVEIN T. SØNNING
(styrets leder)

DAG RASMUSSEN
(styremedlem og daglig leder)

STEIN VIDAR HÅLAND
(møtende varamedlem)

BIRGER FJELDSKAAR
(møtende varamedlem)

Noter til konsernregnskapet for 2016 for RASMUSSENGRUPPEN AS:

Regnskapsprinsipper

Det er anvendt torenkiet IFRS i henhold til regnskapslovens § 3-9 ved utarbeidelsen av regnskapet ved at prinsippene for innregning og måling følger IFRS som fastsatt av EU. Årsregnskapet er for øvrig satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Opplysningene er i samsvar med regnskapslovens kapittel 6 og 7.

Hovedregel for klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler, herunder finansielle driftsmidler, til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler inklusive fordringer med forfall senere enn et år frem. Fordringer som skal innbetales innen et år og andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Gjeld som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som kortsiktig gjeld. Annen gjeld er klassifisert som langsiktig gjeld.

Varige driftsmidler er vurdert til opprinnelig anskaffelseskost med tillegg av eventuelle aktiverte investeringer/overkurs samt aktiverte byggelånsrenter og med fradrag for akkumulerte avskrivninger.

Investerings eiendom

Investerings eiendommer, herunder investerings eiendom under oppføring, er eiendeler som eies enten for å oppnå leieinntekter og/eller verdistigninger, og som ikke hovedsakelig er benyttet til eget bruk av konsernets selskaper. Investerings eiendommer regnskapsføres etter anskaffelseskostmodellen (se ovenfor).

Inntektsføring

Leieinntekter inntektsføres parallelt med utleieperioden og salg av tjenester inntektsføres når tjenesten utføres.

Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger når det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser når det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør, og når forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Valuta

Inntekter, kostnader, investeringer og salg i utenlandsk valuta bokføres til dagskurs.

Pengeposter og verdipapir i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs.

Konsolideringsprinsipper

Regnskapsposter i datterselskap konsolideres fullt ut. Aksjer i tilknyttede selskap vurderes etter egenkapitalmetoden. Resultatandel av det tilknyttede selskap Arctic Asset Management AS har tidligere blitt fordelt på de enkelte poster i resultatregnskapet mens det for 2016 er nettoført. Tallene for 2015 har blitt justert i overensstemmende med dette.

Kostpris for aksjer i datterselskap er eliminert etter oppkjøpsmetoden - og over/underpris i forhold til bokførte verdier er allokert til de eiendeler hvor over/underpris er identifisert. Netto merverdi avskrives over antatt økonomisk levetid.

Konserninterne transaksjoner, fordringer og gjeld er eliminert.

Fordringer

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag for eventuelt forventet tap.

Omløpsaksjer m.v.

Verdipapirer er ved årsskiftet bokført til markedsverdi (jfr. note 3).

Utbytte

Foreslått utbytte til aksjeeierne klassifiseres som gjeld pr. 31.12.

Skatter

Skatter kostnadsføres når de påløper.

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av de forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier.

Note 1. Aksjer i tilknyttede selskap

	Eierandel	Kostpris	Resultatandel 2016	Balanseført verdi
Shearwater Geoservices Holding AS	50 %	kr. 384.397.755	kr. 0	kr. 384.397.755
Arctic Asset Management AS *)	50 %	kr. 28.829.292	kr. 3.780.000	kr. 14.028.292

*) morselskap til Arctic Fund Management AS

Note 2. Andel shippingsselskap

Aksjer i Dampskibsselskabet NORDEN A/S

RASMUSSENGRUPPEN AS eier 4.869.640 aksjer (tilsvarende ca. 11,5% av aksjekapitalen) i Dampskibsselskabet NORDEN A/S. Aksjene er vurdert til markedskurs pr. 31.12.2016. Anskaffelseskost for aksjene er kr. 1.060.474.359.

Note 3. Verdipapirer

For enkeltsselskap som RASMUSSENGRUPPEN AS med datterselskap har omløpsaksjer i, har følgende en markedsverdi pr. 31.12.2016 utover kr. 100.000.000:

	<u>Antall aksjer</u>		<u>Balanseført verdi</u> <u>(markedsverdi)</u>
Børsnoterte utenlandske aksjer			
AutoZone Inc.	43.550	kr.	296.487.956
Comcast Corporation	488.700	kr.	290.879.616
CVS Health Corp	387.000	kr.	263.239.025
International Business Machines Corporation (IBM)	165.000	kr.	236.087.577
Dollar General Corp.	340.000	kr.	217.084.356
Norske børsnoterte aksjer			
B2Holding ASA	46.406.586	kr.	710.020.766
Norske aksjer notert på NOTC-listen			
AINMT AS	12.572.096	kr.	1.005.767.680
Unoterte norske aksjer			
Kolonial.no AS	24.958	kr.	149.997.580

Balanseført verdi av aksjer i AINMT AS som er notert på NOTC-listen, er beregnet på grunnlag av omsetningskurs pr. 31.12.2016 til Verdipapirforetakenes Forbund. Anskaffelseskost for disse verdipapirene beløper seg til kr. 677.870.233.

Unoterte aksjer er balanseført til antatt virkelig verdi der denne er sannsynliggjort, ellers til kostpris.

Konsernet Rasmussengruppen har en eierandel i AINMT AS på 29,3%, i B2Holding AS på 12,6%, i TTS Group ASA på 13,3%, i Kolonial.no AS på 12,2%, i Tienda Group AS på 12,2%, i Nordic Aquafarms AS på 24,2% og i Torvbygget AS på 12,5%. Forøvrig utgjør eierandelene i de enkelte selskap mindre enn 10%. AINMT AS sin virksomhet er å eie ca. 35,5% i AINMT Holdings AB.

Selskapet har ytet et konvertibelt lån til AINMT AS på SEK 340.000.000. Lånet har ikke noe bestemt forfallstidspunkt. Beregnet verdi av konverteringsrettene er inntektsført i konsernregnskapet.

RASMUSSENGRUPPEN AS har midler plassert i aksjefond registrert i Irland og forvaltet gjennom det tilknyttede selskapet Arctic Fund Management AS. Urealisert verdistigning fra 01.01.2016 til 31.12.2016 er inntektsført i 2016. Midlene er bokført til markedskurs pr. 31.12.2016 med kr. 470.009.417.

Note 4. Lønnskostnader og øvrige driftskostnader

	<u>2016</u>		<u>2015</u>
Lønninger *) samt styrehonorar	kr. 47.808.881	kr.	39.341.717
Opptjent bonus for ledende ansatte i RASMUSSENGRUPPEN AS og POLYSERVICES AS	" 3.319.673	+	" 12.290.648
Arbeidsgiveravgift (inkl. vedr. styrehonorar)	" 10.855.933	"	9.652.605
Pensjonskostnader	" 2.381.857	"	3.018.979
Innleid personell	" 252.200	"	325.200
Andre ytelser	" 3.002.385	"	4.068.147
	<u>kr. 67.620.929</u>		<u>kr. 68.697.296</u>

*) inkl. bonuser bortsett fra bonuser til ledende ansatte i RASMUSSENGRUPPEN AS og POLYSERVICES AS

Det er ikke avsatt bonus til daglig leder i RASMUSSENGRUPPEN AS for 2016. Denne bonusen blir vurdert over en lengre periode.

Kostnadsført revisjonsgodtgjørelse i konsernet (inkl. datterselskap) for 2016 utgjør: ..... kr. 1.257.048

I tillegg betales det til revisor for diverse konsulenttenester etter regning.

Samlet styrehonorar for selskapene i konsernet utgjør kr. 1.683.000.

Reduksjon øvrige driftskostnader i forhold til 2015 skyldes i det vesentlige lavere kostnadsført rehabilitering av faste eiendommer.

Note 5. Investeringseiendommer, øvrige faste eiendommer (inkl. tomter), anlegg under utførelse m.v.

<i>Anskaffelseskost - Bokført verdi</i>	
Anskaffelseskost pr. 01.01.2016	kr. 5.865.775.464
Tilgang	" 434.458.301
Avgang (relatert til anskaffelseskost)	+ " 572.175.573
Anskaffelseskost pr. 31.12.2016	kr. 5.728.058.192
Akkumulerte av-/nedskrivninger	+ " 846.392.019
Balanseført verdi pr. 31.12.2016.....	kr. 4.881.666.173
Årets ordinære avskrivninger faste eiendommer	kr. 97.709.889
Årets nedskrivning fast eiendom	kr. 19.517.000
Årets ordinære avskrivninger øvrige driftsmidler	kr. 1.281.528

Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid. Bygningsmassen avskrives med 1 til 2% av kostpris. Tekniske installasjoner anskaffet fra og med 2009 avskrives med 6,7%. Øvrige driftsmidler avskrives med 20 til 30%. Tomter avskrives ikke.

Totalt estimerte merverdier utover bokførte verdier pr. 31.12.2016 etter fradrag for latent skatt på 10% anslås til å være i størrelsesorden kr. 1,6 milliarder mens tilsvarende merverdi pr. 31.12.2015 var anslått til kr. 1,2 milliarder. Verdsettelsen er foretatt av selskapet selv og er basert på neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer for alle eiendommer. I den forbindelse er det lagt til grunn faktiske leieinntekter samt realistiske anslag for ikke-utleide lokaler hensyntatt at lokalene kan være ledige en periode. Det er videre fratrukket budsjetterte eierkostnader for de enkelte eiendommene.

Neddiskonteringsfaktorer (yield) som er benyttet gjenspeiler markedsrente slik at verdsettelsen dermed bygger på neddiskontering av ett års leieinntekter. Yield fastsettes for den enkelte eiendom hvor leietaker, leieperiode og byggets beliggenhet og standard hensyntas. Benyttet yield varierer mellom 5% og 8%.

Note 6. Fordeling på forretningsområder av Resultat før skattekostnad

Resultat før skattekostnad fordeler seg på forretningsområdene som følger:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Finansielle investeringer	kr. 594.670.424	kr. 926.935.540
Eiendom og eiendomsutvikling	" 161.325.042	" 303.927.568
Shipping/offshore	+ " 108.519.732	+ " 10.944.903
	<u>kr. 647.475.734</u>	<u>kr. 1.219.918.205</u>

Note 7. Skattekostnad - utsatt skatt

Vedr. utsatt skatt for RASMUSSENGRUPPEN AS m/datterselskap:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Beregningsgrunnlag	kr. 1.022.213.784	kr. 900.124.323
24% (25%) beregnet utsatt skatt	kr. 245.331.427	kr. 225.030.580

Skattekostnad fremkommer slik:

Betalbar skatt for regnskapsåret	kr. 77.312.238	kr. 93.694.989
Kildeskatt utenlandske aksjer innenfor fritaksmetoden.....	" 359.351	" 2.765.030
Resultatmessig endring utsatt skatt	" 20.300.848	" 2.322.733
Endring utsatt skatt vedr. kjøp/salg datterselskap AVANTOR AS	+ " 15.559.000	+ " 7.226.000
Skattekostnad	<u>kr. 82.413.437</u>	<u>kr. 91.927.252</u>

Note 8. Egenkapital

Egenkapital pr. 01.01.2016	kr. 11.649.969.509
Årets resultat tilordnet aksjeeierne i RASMUSSENGRUPPEN AS	kr. 565.062.299
Øvrige endringer	+ kr. 15.235.000
Avsatt utbetaling som utbytte til aksjeeierne	+ kr. 129.411.072
Egenkapital pr. 31.12.2016	<u>kr. 12.070.385.736</u>

Note 9. Gjeld til kredittinstitusjoner pr. 31.12.2016

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Avantor-konsernet	kr. 1.793.333.000	kr. 1.055.000.000
<i>Bokført verdi av pantsatte eiendeler:</i>		
Avantor-konsernet	kr. 2.272.000.000	kr. 2.122.000.000

AVANTOR AS hadde ved årskiftet 3 låneforhold i bank. Dette er en trekkfasilitet på kr. 980 millioner, en kredittavtale tilknyttet konsernkontoordning på kr. 500 millioner og et fast lån på kr. 800 millioner.

Note 10. Det er pr. 31.12.2016 ingen garantiforpliktelser eller forpliktelser det er stilt pant for med unntak for AVANTOR AS' garantiforpliktelser overfor enkelte av sine datterselskap og pantsettelse av enkelte av AVANTOR AS' datterselskaps eiendommer og av aksjer i enkelte datterselskap til AVANTOR AS.

Konsernkontantstrømoppstilling for 2016 for RASMUSSENGRUPPEN AS:

	2016 kroner	2015 kroner
<i>KONTANTSTRØMMER FRA KONSERNETS AKTIVITETER</i>		
Resultat før skattekostnad	647.475.734	1.219.918.205
Gevinst salg faste eiendommer	+ 75.118.328	+ 256.774.000
Ordinære avskrivninger	98.991.417	97.858.350
Nedskrivning fast eiendom	19.517.000	0
Mottatte renter	57.877.661	52.420.921
Utbetalte renter	+ 74.616.112	+ 43.987.058
Kontantstrømjustering vedr. verdipapirer	+ 30.565.747	+ 236.010.287
Kontantstrømjustering vedr. tilknyttede selskap	+ 3.780.000	+ 4.031.500
Betalt skatt for foregående år	+ 91.356.014	+ 145.289.051
Endring kortsiktige fordringer og kortsiktig gjeld	113.101.034	+ 65.925.053
NETTO KONTANTSTRØM FRA KONSERNETS AKTIVITETER	<u>661.526.645</u>	<u>618.180.527</u>
<i>KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER</i>		
Investering i Shearwater Geoservices Holding AS	+ 388.177.755	0
Salg aksjer i tilknyttet selskap (Arctic Securities AS)	0	194.221.000
Investeringer i faste eiendommer	+ 434.458.301	+ 718.970.150
Investeringer i øvrige varige driftsmidler (netto)	+ 5.031.774	+ 5.603.709
Salg faste eiendommer (salgssummer)	599.017.000	431.747.000
Netto investeringer/salg i omløpsaksjer m.v.	+ 654.923.876	1.357.595.238
Investeringer i konvertibelt lån	0	+ 344.866.579
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	<u>+ 883.574.706</u>	<u>914.122.800</u>
<i>KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER</i>		
Utbetaling utbytte	+ 78.027.264	+ 78.027.264
Nedbetaling lån fra aksjeeiere	0	+ 49.480.704
Opptak/nedbetaling gjeld til kredittinstitusjoner	738.333.000	+ 705.000.000
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	<u>660.305.736</u>	<u>+ 832.507.968</u>
Netto endring likvider gjennom året	438.257.675	699.795.359
Bankinnskudd pr. 01.01	3.504.225.135	2.804.429.776
BANKINNSKUDD PR. 31.12	<u>3.942.482.810</u>	<u>3.504.225.135</u>